

KERK IN MOKUM

BLAD VOOR KERK EN SAMENLEVING | PROTESTANTSE KERK AMSTERDAM | OKTOBER 2022

Koken voor daklozen

3

De kerk verbindt

12

Is rijkdom slecht?

4

Arjan Vliegenthart, directeur-bestuurder van het Nibud:

'Doorbreek het financiële taboe'

Arjan Vliegenthart doet zijn naam eer aan. Hij is moeilijk te pakken te krijgen. Voor het Nibud, waar hij sinds 2018 directeur-bestuurder van is, zijn het drukke tijden. 'Het is hollen en vliegen', verzucht hij lachend als we elkaar op een zonnige herfstochtend online spreken. Hoe kijkt hij, vanuit het Nibud, maar ook als christen en lid van de Nassaukerk in de Staatsliedenbuurt, naar de huidige crisis? Zijn de mensen in de knel wel voldoende in het vizier, ook in de kerk?

Mirjam Nieboer

Arjan Vliegenthart is zoon van een dominee. Hij was namens de Socialistische Partij vier jaar wethouder sociale zaken van Amsterdam en zat zeven jaar in de Eerste Kamer. Zijn huidige baan bij het Nibud past hem als een oude jas. 'Als het slecht gaat met de Nederlanders gaat het goed met het Nibud', constateert hij aan het begin van het gesprek droogjes. Om het meteen lachend te relativiseren: 'Je zou het misschien in deze tijd niet denken, maar nog steeds wordt onze zakgeldpagina het beste bekeken, door kinderen én hun opvoeders.'

De diversiteit staat onder druk

Geldstress

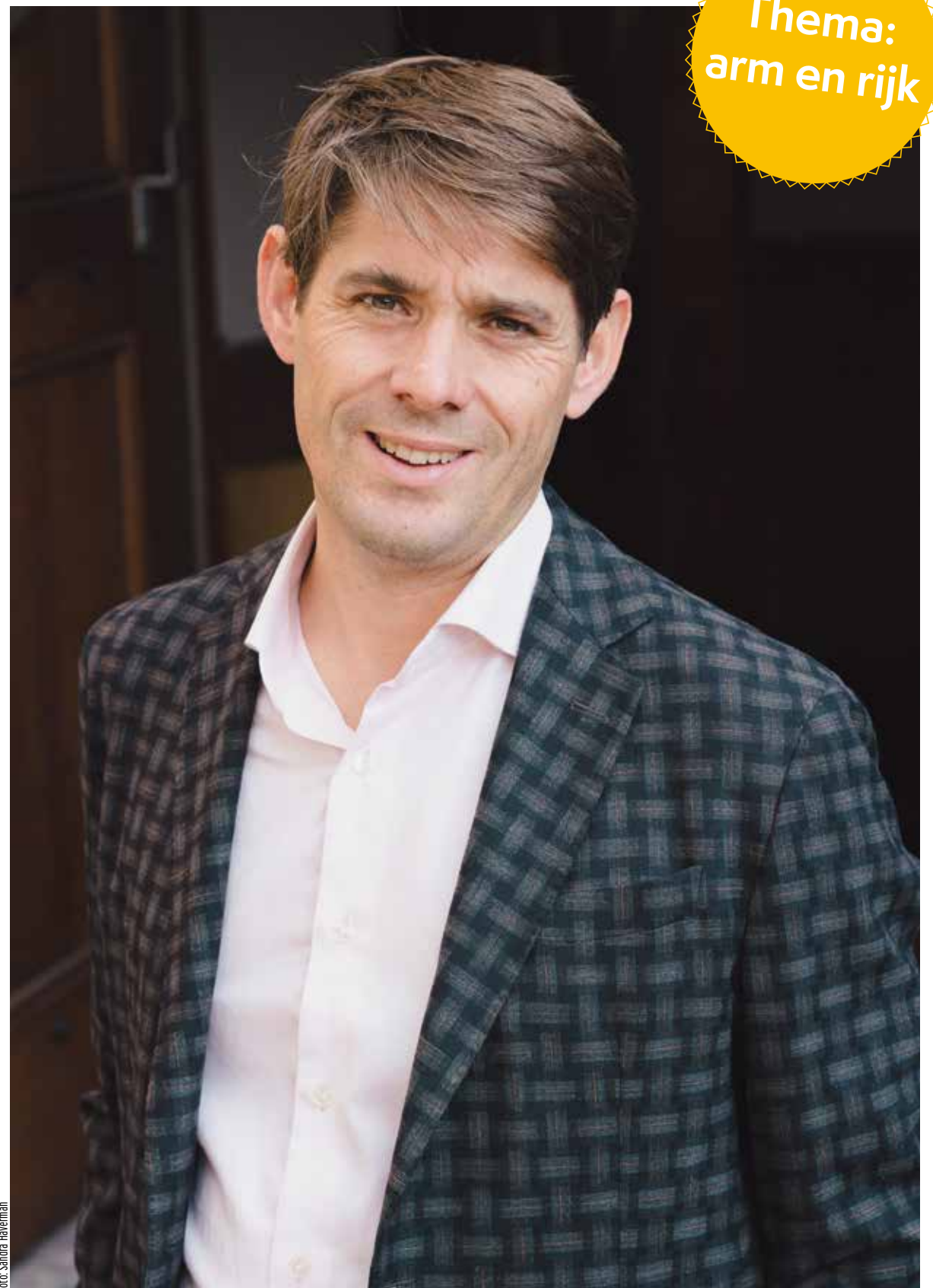
Na de blijkbaar altijd populaire zakgeldkwestie strijden andere actuele thema's om voorrang, met als basisvraag: hoe hou ik mezelf en mijn huishouden overeind nu er zo veel op ons afkomt? Het Nibud adviseert en geeft tips en heeft een waakhondfunctie. Zo is het mede aan het Nibud te danken dat het energieprijzplafond er is gekomen. 'We hebben relatief vroeg aan de bel getrokken', vertelt Vliegenthart. 'Al voor de oorlog in Oekraïne waren de energieprijzen aan het stijgen en realiseerden we ons: dit gaat veel mensen raken in hun bestaanszekerheid. Niet alleen mensen met een laag inkomen, ook groepen die tot voor kort relatief goed konden rondkomen.' Het geluid

van het Nibud wordt gehoord, maar daarmee is het probleem niet opgelost. 'Het plafond is hoopgevend, maar er is nog te veel onzeker om echte doorberekeningen te kunnen maken. En de behoefte aan meer zekerheid over wat de stijgende energieprijzen voor jouw huishouden betekent, groeit. Deze situatie leidt bij veel mensen tot wat wij 'geldstress' noemen.'

Mensen helpen mensen

Toen de overheid eind vorig jaar met een energiecompensatie kwam, opverde de Raad van Kerken Nederland om als kerken en diaconieën een solidariteitsactie te starten. De gedachte erachter was dat degenen die de compensatie konden missen het bedrag in een fonds zouden storten, om degenen die het hard nodig hebben, extra te kunnen ondersteunen. Door fiscale haken en ogen kwam het maar op een paar plekken van de grond. Jammer, vindt Vliegenthart. 'Het is een mooi gebaar. Zo'n oproep tot solidariteit past bij de kerk. Je wilt je geloof in het hier en nu handen en voeten geven.' Maar wat hij bij het Nibud steeds weer ziet is, dat het persoonlijk omzien naar elkaar het allerbelangrijkste is.

'Mensen die mensen helpen. Daarna kun je kijken welk instrument daarbij past.' Volgens Vliegenthart zou het daarbij erg helpen als geldproblemen bespreekbaarder zouden zijn. 'We zien bij het Nibud dat het gemiddeld vijf jaar duurt voordat iemand met schulden hulp durft in te roepen. De komende tijd komen veel mensen in de problemen vanwege de inflatie en de stijgende energiekosten. Ook groepen die niet gewend zijn aan armoede. Op het voetbalveld, op een verjaardag, waar je ook komt: iedereen heeft het erover. Durf elkaar dan ook eens de vraag te stellen:

Arjan Vliegenthart: 'Het contact van mens tot mens is het belangrijkste.'

red je het nog een beetje? Dat is lastig, maar het is wel de eerste stap.' En dan zijn er veel manieren om elkaar te helpen. 'In coronatijd zag je dat die onderlinge solidariteit ook op gang kwam, zeker in Amsterdam. Oud-burgemeester Van der Laan had gelijk: Amsterdam

is een lieve stad. Je mag hopen dat de kerk daar een rol in had en heeft.' Het herinnert hem aan de tijd dat hij domineeszoon was in de Bijlmer, in de jaren tachtig. 'Vaak belden mensen bij ons aan die eigenlijk niet wisten wat een dominee was, maar die wel hadden ge-

hoord dat zo iemand je kon helpen als je problemen had. Het is mooi als we als kerk die reputatie hebben. De komende tijd daagt ons uit om die reputatie waar te maken.'

Lees verder op pagina 2

Thema:
arm en rijk

Beter rechtvaardig dan liefdadig

Theologische reflectie op het thema rijkdom en armoede

Rosaliene Israël

‘De rijke die de arme niet ziet’, kopt het verdiepende artikel in het magazine De Eerste Dag bij het verhaal uit Lucas 16 over de rijke man en de arme Lazarus. Het doet denken aan een rabbijns verhaal waarin een rijke man wordt gevraagd eerst door een raam te kijken en daarna door een spiegel. Door het raam ziet de rijke man de wereld en mensen die het niet langer redden. Door de spiegel ziet hij alleen zichzelf. Het verschil? Een heel dun laagje zilver met verstrekkende consequenties.

Matteüseffect

Volkskrant-columnist Tim ‘S Jongers legt feilloos de vinger op de onwenselijke gevolgen van een gebrek aan contact tussen beleidsmakers en de leefwereld van mensen die kampen met armoede. Wie de moeite neemt om naar de mechanismen achter de groeiende ongelijkheid tussen arm en rijk - naar een andere evangelist het ‘Matteüseffect’ genoemd - te kijken, ziet dat er sprake is van een ander effect. Dat van de vis-senkom. Armen worden niet per se armer, maar de ruimte om te groeien is uiterst beperkt. Dat betekent: hoe ze ook hun best doen, het systeem houdt deze mensen klein. Met als gevolg: financiële druk, sociale uitsluiting, schulden, stress, een ongezonde leefstijl en verhoogde kans op chronische ziektes.

Snoeihard oordeel

Dat heeft, aldus ‘S Jongers, alles te maken met mensbeelden en hoe systemen zich naar mensbeelden vormen. Denk aan de toeslagenaffaire: wanneer fraudebestrijding topprioriteit heeft, mede gebaseerd op het beeld van de burger als fraudeur, wordt het systeem zo streng opgezet dat ook mensen zonder verkeerde intenties er de klappen van opvangen. Het sluit (helaas) naadloos aan bij de moraal van zowel het Bijbelse als rabbijnse verhaal: de rijke deelt zijn brood niet met de hongerige, verschaft daklozen geen onderdak, kleedt niet wie in zijn hemd staat en bekommert zich totaal niet om zijn medemens. Het hart, de armen en de handen, ze blijven gesloten, en het oordeel daarover is snoeihard. Als kerk en diaconie voelen we ons door dat oordeel aangesproken. En proberen we op allerlei plekken en manieren te helpen waar geen helper is.

Uit de vis-senkom

Maar hoe kunnen we zo handelen dat mensen tot hun recht komen en dat alle Amsterdammers betrokken kunnen zijn bij het realiseren van een duurzame toekomst? Het zou in kerk en diaconie niet moeten gaan om liefdadigheid maar om rechtvaardigheid, betoogt Thijs Tromp, bijzonder

Blikrichting

(Bij Lucas 16, 19-31)

Rijk of arm
wie, wat, waar en hoe?
Het antwoord: zie de blikrichting
vanuit de hoogte of vanuit de diepte
hemelsbreed het verschil
paradoxaal wellicht en toch tesaam;
ja, in ons hart!
De succesvolle die ten koste van al wat leeft,
zonder naam bij God, viert wel feest
onverantwoord, God buitenspel
leven dood, een hart van steen!
Na zijn succes hier, daar geen paradijs
ijdel zijn hoop, voortijdig vervlogen.
Hij had het kunnen weten door Wet en Profeten.
De pechvogel van twaalf ambachten en dertien ongelukken
heeft het toekijken, geen kruimel hem gegund,
wel een naam bij God.
Voor het hoogmoedig oog sterft hij eerloos, naamloos.
Niet zonder hoop hier wacht daar het Paradijs
ware zoon van Abraham, hij geloofde God
ook toen alles verloren leek
gelijk de Lijdende Dienaar, de Gekruisigde-Verrezen.
Een mens, fundamenteel arm,
aangewezen op gemeenschap, de ander
God van wie hij is het beeld
is gemeenschap, onze rijkdom!
Mijn ego dé grootste illusie prijsgeven
vrij worden in de kracht van de Geest
is arm worden, ruimte scheppen
meegenomen worden in Gods Liefdestroom
Zijn getuige worden, het Rijk Gods onder ons.

(Zuster Scholastica, Abdij Koningsoord, Arnhem,
in: De Eerste Dag, herfst 2022, p. 22)

hoogleraar diaconaat van de Protestantse Theologische Universiteit. Dat betekent dat de focus zou moeten liggen om wat mensen nodig hebben, zodat ze wél kunnen groeien: participeren in de maatschappij en gezonder leven. Het wordt steeds drukker in de Amsterdamse vis-senkom; onder invloed van inflatie en dure gas- en energieprijzen groeit het aantal mensen met schulden. Dat vraagt om plekken, projecten en plannen met aandacht voor de situatie van mensen, die in armoede leven, en structuren, die uitsluiting in de hand werken. Willen we de groeiende kloof in de stad overbruggen, dan moeten we als kerk en diaconie de handen ineenslaan. Omdat we enerzijds diaconale expertise - hoe we wederkerigheid kunnen oefenen en deelnemerschap kunnen bevorderen - hard nodig hebben. En anderzijds, zonder Bijbelse verhalen, theologische reflectie en liturgische en rituele vormen, een spiegel ontberen om onderliggende, schadelijke mensbeelden te ontmaskeren.

Ds. Rosaliene Israël is scriba van de Protestantse Kerk Amsterdam.

Reageren?

Dat kan via redactie@protestantsamsterdam.nl.

Kerken open voor ‘deken van warmte’

Veel mensen gaan de komende winter tegemoet met angst voor de hoge prijzen en inflatie. In navolging van de oproep van het Leger des Heils willen we de PKA-wijkgemeenten vragen om vanaf 1 november tot tenminste 31 januari 2023 kerkgebouwen te openen om mensen een warme plek te bieden. Doel is een deken van warme kamers over Nederland, in ons geval Amsterdam. Denk aan een wijkzaal waar koffie/thee, een kop soep, boeken en tijdschriften en misschien een aantal werkplekken zijn en waar natuurlijk de kachel aanstaat. Een warme ruimte in de kerk voor mensen die misschien wel voor het eerst in het kerkgebouw komen en waar nieuwe contacten kunnen ontstaan tussen mensen. Het doel is dat ten minste in ieder stadsdeel elke dag zo’n warme kamer voor de buurt open is. Dit kunnen verschillende locaties zijn. Alle kleine beetjes helpen, of je nu 1, 2 of 3 dagen per week de deuren opent. Interesse? Geef je op bij Carla Bosch van de Diaconie via: carla@diaconienoord.org.

Arjan Vliegenthart, directeur-bestuurder van het Nibud

Vervolg van pagina 1

Dat je niet alleen voor jezelf leeft, is hem met de paplepel ingegeven. In de Nassaukerk vindt hij daar veel van terug. ‘Ik geniet ervan als er tijdens de dienst, meestal met veel gestommel, mensen binnenkomen die helemaal niet geïnteresseerd zijn in waar we mee bezig zijn, maar die het lekker warm vinden bij ons of komen voor de

kop koffie na afloop. Ze hebben het gevoel: hier mag ik even zijn.’

De wijk Westerpark wisselt snel van karakter. Als je er nu wilt wonen, moet je flink wat geld meenemen. Vliegenthart knikt: ‘De diversiteit staat onder druk en dat levert spanning op. De Nassaukerk is gelukkig een plek waar je het

oude buurtgevoel nog kunt ervaren. Het is een van de redenen waarom ik me er zo thuis voel.’ Vliegenthart zou het een goed idee vinden als de Amsterdamse kerken de komende herfst- en wintermaanden hun deuren zouden openstellen om juist die warmte in de buurt te bieden. ‘Op die manier kunnen we laten zien dat we mensen letterlijk

en figuurlijk niet in de kou laten staan. Het zou op een heel mooie manier symboliseren hoe je kerk kunt zijn in een wereldstad.’

Kijk voor meer informatie en tips over geld en/of budgetadvies op: nibud.nl

Keizersgrachtkerk in actie voor Stoelenproject

‘Een mensenleven kan grillig verlopen’

Aline van de Watering

Je kunt je hele leven in Amsterdam wonen, dagelijks langs het busstation van de Elandsgracht fietsen en het Stoelenproject niet opmerken. Maar voor café Waterkant staat een enorm grote ‘doos’. Rood-wit geverfd, in de kleuren van het DeLaMar Theater dat de verfbeurt financierde. Het is een opvang voor daklozen: het Stoelenproject.

Vrijwilliger van een vroeg uur, Annemiek van Bemelen: ‘Dakloosheid en armoede komen in alle lagen en kringen voor. Het is niet: je komt uit een sociaal werkmilieu, het is je met de paplepel ingegoten. Er slaapt hier iemand die vroeger in een Porsche reed; er zijn sommige mensen afkomstig uit een heel goed milieu die dakloos sterven. Een mensenleven kan grillig verlopen, je kunt er geen pijn op trekken.’

Vrijheid die geen vrijheid is

Coördinator George was zelf dakloos en bezoeker van het Stoelenproject: ‘Ik zie het meteen aan iemand als hij dakloos is, aan de manier waarop diegene op straat loopt. Ik herken mezelf. Ik zie hoe moe diegene is, ‘s ochtends al, omdat hij de hele nacht heeft gelopen. Als dakloze heb je eigenlijk helemaal geen vrijheid, maar toch ben je vrij. Je kan gaan en staan waar je wilt. Maar je bent met alles verbonden aan een systeem waar je niet voor hebt gekozen. Je hoort wel eens: hier bij het Stoelenproject komen alleen maar crackgebruikers. Dat raakt me, want ik kom hier ook. Ik heb nooit crack gebruikt. Het klopt dus niet. Er zitten hier ook mensen die bijvoorbeeld een verkeerde relatie hebben gehad.’

Het zit hier vaak bomvol

Een dak en een stoel

Het waren enkele bezorgde Amsterdammers die in 1989 besloten tot de oprichting van het Stoelenproject. Annemiek: ‘Voor een dak boven het hoofd en een stoel onder de kont. Want, niemand zou in de winter buiten op straat hoeven te slapen.’ Annemiek heeft na drie decennia daklozen-

De kookploeg van de Keizersgrachtkerk aan het werk voor het Stoelenproject. V.l.n.r: Julia Pelupessy, Jaap Jonker, Saark Wondergem, Yolanda Kersten en Lies Ruiter.

opvang kennis van zaken. ‘Er is een hoop armoede in Amsterdam en er zijn een hoop huisuitzettingen omdat mensen de rekeningen niet meer kunnen betalen. Ik denk niet dat ik het ooit zo erg heb meegemaakt als nu. Het aantal aanmeldingen bij onze opening op 15 september was heel erg groot. Dat baart ons zorgen.’ Iedere maandag en donderdag is er bonnenuitgifte. Dan beslissen de coördinatoren wie er in aanmerking komen voor bonnen voor een overnachting, op een zo rechtvaardig mogelijke manier.

Mannen krijgen 10 overnachtingen per maand, vrouwen, 65+ers en zieken 14. Annemiek: ‘Dan zit het hier bomvol! Wij vangen ook mensen op die illegaal zijn. Iedereen is hier welkom. Dat houdt in dat we helaas niet iedereen elke avond een matras kunnen geven.’ Net nieuw in het team is coördinator André: ‘De basis is dat we de mensen die bin-

nenkomen gelijk behandelen. De mensen die recalcitrant zijn, lawaai maken, voor onrust zorgen, gaan eruit. Zonder aanzien des persoons, kleur of geslacht. De stelregels zijn verder: geen alcohol, geen drugs, geen agressie en geen discriminatie. Dat wordt iedereen verteld. In de praktijk is het altijd wikkelen en wegen, het is net zo gelijk als dat het ongelijk is.’

Zuurkoolstamppot

Annemiek heeft de tijden zien veranderen: ‘Ik heb meegemaakt dat mensen op allerlei verschillende stoelen slapen. Dan was het om half zes rennen voor de beste stoel en ‘s avonds niet meer naar het toilet durven want dan was je je stoel kwijt. In dezelfde tijd kregen mensen een kale boterham met boter, later kwam er een plakje kaas bij, nog weer later soep. Nu is er voor iedereen een matras en de luxe van de kookploegen: iedere avond

is er een fatsoenlijke warme maaltijd.’ Die wordt deze avond verzorgd door de kookploeg van de Keizersgrachtkerk. Er is zuurkoolstamppot - van 20 kilo aardappels! - en tomaten-gehaktsaus met pittige kruiden en véél uien. Het Stoelenproject breidde dit jaar uit. Nog steeds is er plek voor 55 mensen, maar nu met de mogelijkheid van anderhalve meter afstand tussen de matrassen. Daar was een flinke verbouwing voor nodig. Ondanks subsidies, onder meer van de Gemeente Amsterdam, is het project nog niet uit de kosten. De opbrengsten van het benefietconcert dat de Keizersgrachtkerk sinds 2017 organiseert, zijn dit jaar dan ook van extra groot belang.

Iedere avond een warme maaltijd

Benefietconcert voor het Stoelenproject

Zondag 30 oktober om 15.00 uur is het benefietconcert in de Keizersgrachtkerk, Keizersgracht 566. Dit jaar met een optreden van de Fanfare van de Eerste Liefdesnacht: een kleurrijk Amsterdams straatorkest, liefdesnacht.nl. Kijk voor meer informatie over het benefietconcert op: keizersgrachtkerk.nl. Ben je verhinderd maar wil je wel het Stoelenproject steunen? Dat kan via de doneerknop op: stoelenproject.nl, via de QR-code of door een bijdrage over te maken op: NLO3ABNA 0544 7460 07 t.n.v. Stichting Stoelenproject.

Medeorganisator vanuit de diaconie van de Keizersgrachtkerk, Anna Verbeek: ‘Kerken zijn voor de stad belangrijk sociaal kapitaal door hun betrokkenheid bij sociale projecten. De diaconie van de Keizersgrachtkerk steunt projecten die bij het profiel van onze ‘vrijzinnige’ en betrokken kerk passen. We steunen het project sinds de start. Tegenwoordig doen we dat met een maandelijkse kookploeg, een collecte en het benefietconcert.

Als geloofsgemeenschap probeert de Keizersgrachtkerk zo ook present te zijn in de samenleving en de kerk actief zichtbaar te maken voor de buitenwereld.’ Medeorganisator Aja Leemans heeft geen kerkelijke achtergrond maar is via de muziek in de Keizersgrachtkerk gekomen, als pianist en organist. ‘Dit is een kerk waar mensen midden in de maatschappij staan. Muziek is voor mij een manier om te laten zien dat een kerk veel meer kan zijn dan alleen de religie beleven. Maatschappelijke betrokkenheid is daar een van.’

foto: Jan van Esch

'Mis je ons een beetje?'

Reünie tienergroep Nassaukerk

Koos van Beelen

Voor de zomer had ik als oud-tienerwerker een reünie met mijn oude tienergroep van de Nassaukerk. Wat ik aantrof, was nog steeds dat fantastische zootje ongeregeld met een aanstekelijk enthousiasme.

De tienergroep heeft acht jaar lang gedraaid. Nu gaan de meesten studeren of werken, ze zijn al een tijd tiener af. Ik ben benieuwd hoe zij de tienergroep hebben beleefd en wat zij daaruit meenamen. Daarvoor ga ik met hen in gesprek aan de hand van een aantal stellingen.

Gebruik één woord om de Nassaukerk te beschrijven

Een van de jongeren vat het samen met: 'Leuk, gezellig en sfeervol, maar het belangrijkste is sfeervol.' 'Luid', roept er eentje. 'Haha dat zijn jullie zeker!', val ik hem bij. 'Samenhorig en inclusief, iedereen mag erbij', is een reactie en: 'Het is mooi dat er een Pride-vlag buiten hangt.' 'Je liet ons vrij', zegt een van de jongeren. En dat was fijn, want: 'We waren vaak wel echt vervelende kinderen. We wilden niks, niet meer kleuren, niet meer zingen. En toch gaf je ons elke keer weer allerlei opties om samen te doen. Dat maakte dat we bleven.'

De kerk heeft mij gevormd tot wie ik nu ben

Terwijl we doorgaan naar de volgende stelling wordt er kauwgum uitgedeeld, raakt de concentratie op de achtergrond en gaat het ineens over het wisselende kapsel van een van de jongens.

Tieners uit o.a. de Nassaukerk bij een stedelijke zomeractiviteit. Uiterst rechts Koos van Beelen.

Ik voel mij weer helemaal tienerwerker en roep de groep tot de orde: 'Terug naar de stelling, mensen!' Iemand besluit te reageren: 'Ik denk dat de kerk ons wel gevormd heeft, zeker nu we in Taizé zijn geweest. Anders had ik helemaal niet in God geloofd en nu ben ik er toch wel een beetje mee bezig.' Een ander vult aan: 'En de mensen die ik hier heb ontmoet, hebben me ook gevormd.'

Ik voel mij welkom/gekend bij de mensen van de Nassaukerk

'Jazeker', roept er een, 'ook toen ik hier minder vaak kwam, herkenden de mensen mij altijd nog wel. Gaven ze

ons complimenten als we weer iets in de kerk hadden gedaan met de kerstmusical of zo. Dat vond ik altijd heel waardevol.' Een ander knikt: 'Zij weten echt wel wie wij zijn en genieten ervan als we weer iets doen. Nooit verwijtend over dat we er te weinig zijn, maar altijd heel enthousiast als we er wel zijn.' De jongeren beginnen spontaan warme herinneringen uit te wisselen over hun contact met de gemeenteleden. Mooi om te zien!

Dit vond ik het meest waardevol...

Na een lange stilte komt een antwoord dat ik eerder hoorde: de mensen en

de liefde die je voor elkaar hebt. Met als onverwachte aanvulling: 'Vooral Taizé was waardevol voor mij.' Ik vind het verrassend hoe ze hier inhoudelijk over hebben nagedacht. Het christelijk geloof en de Bijbel relevant maken voor jongeren was en is voor mij een grote uitdaging. Hoewel de jongeren vooral naar de tienergroep kwamen om hun vrienden weer te zien, blijkt dat ze wel altijd de verwachting hadden dat er iets met kerk en geloof gedaan werd. Daar hebben ze nog steeds goede herinneringen aan. Het was voor hen een moment in de week om creatief bezig te zijn met het geloof,

toch eigenlijk iets heel persoonlijks. 'Best wel een uitdaging om dat te verbinden, zeker met ons', begrijpen de jongeren nu.

Wat vond je stom aan de kerk?

Deze vraag maakt de tongen los. 'Ik vond het reuze ongemakkelijk als kind dat, als ik een lelijke tekening had gemaakt en die dan voorin de kerk moest laten zien, iedereen beweerde dat ie zo mooi was!' Gelach weerklinkt, dit wordt herkend. 'Ik vond het altijd heel irritant als ik naast mijn vader in de kerk zat, want die zong altijd heel hard en dan schaamde ik mij vreselijk.' 'O, daarom noemde je zelf het woord 'luid' toen je een eigenschap van de tienergroep moest noemen', dien ik hem van repliek. Weer gelach.

Welk cijfer zou je de tijd in de tienergroep in de Nassaukerk geven?

Deze groep jongeren geeft zeker een acht. 'Stel je voor dat er geen tienergroep was geweest, dan hadden we elkaar nooit zo goed gekend en mooie dingen meegemaakt.' 'De kerk, en zeker Taizé, hebben echt een impact gehad op mijn leven.' 'Ik had anders nooit zoveel goede vrienden gehad als nu.' Ze blijven elkaar nog regelmatig opzoeken bij de vieringen van Taizé in Amsterdam. Na afloop drinken we met elkaar nog een drankje in het café verderop. 'En, heb je ons een beetje gemist?' wordt me gevraagd. Ja, nu ik deze meute weer een avond heb meegemaakt, doe ik dat zeker. Maar ik ben vooral blij en dankbaar voor deze mooie jonge mensen en de basis die de Nassaukerk, en ook de tienergroep, aan hen kon meegeven.

Koos van Beelen is jeugdwerkadviseur van de Protestantse Kerk Amsterdam

CHRISTELIJKE WAARDEN: GELIJK(WAARDIG)HEID

'Met rijkdom is niets mis'

Aline van de Watering

Een lange tijd werkte Lydia Meiling (63) als geestelijk verzorger in de ouderenzorg. Drie jaar geleden besloot ze tot een wending, toen ze werd gevraagd als parttime predikant in de Nassaukerk. De zekerheid van een vast contract maakte plaats voor kleine en tijdelijke contracten, naast predikant ook als tutor op een particuliere hbo-opleiding tot geestelijk verzorger. Waar, in werk en leven, vindt Lydia gelijk(waardig)heid?

'Vanochtend was ik gevraagd om voor te gaan in een kerkdienst in een instelling voor ouderen. Daar word je geconfronteerd met financiële bezuinigingen: er wordt geïnvesteerd in nieuwbouwcomplexen voor *minder* ouderen en bezuinigd op personeel. Dat heeft grote gevolgen voor de medemenselijkheid en het welzijn van de ouderen aldaar. Dat gaat over armoede, ten gevolge van maatschappelijk beleid. Met rijkdom is niks mis, althans, het is volgens

mij niet bezit waarom een rijke moeilijk in het Koninkrijk van God komt. Vroeger dacht ik dat rijkdom 'uit den boze was', maar je kunt rijkdom ook op een goede manier gebruiken. Het is het toedekken van de angst met financiële zekerheid, die het moeilijk maakt. Je komt zo gauw terecht in 'een gouden kooi', en daar vervolgens uit stappen is ook weer beangstigend. Toch zijn er veel vijftigers die denken: is dit het nou? We

leven in een prestatimaatschappij: er is in onze samenleving zo'n enorme druk op mensen om te presteren, dat zelfs kinderen al burn-out raken. Dat is toch te gek voor woorden! Lang niet iedereen kan meekomen. We verschillen allemaal in aanleg en ontwikkeling. Dat die verschillen er zijn, heeft juist iets goeds. Maar het schuurt dat die verschillen zo'n grote impact hebben op de financiële situatie van mensen, voor een groeiende groep met armoede als gevolg.

Basisinkomen

Wat dat betreft ben ik een voorstander van 'gratis geld voor iedereen'; een basisinkomen. Zodat ieder mens in zijn of haar basisbehoeften kan voorzien en we bevrijd kunnen worden van de angst-kramp. Ook als kerk kunnen we daarin bijdragen. De Nassaukerk is een diaconaal bewuste gemeente. Mensen steken echt de handen uit de mouwen. Het is een actieve, rijkgeschakeerde gemeente. Er wordt naar elkaar omgezien en we staan open voor iedereen die op ons een beroep doet. Het woord 'warm bad' valt wel eens, en zo voel ik het zelf ook. Je bent welkom zoals je bent. Armoede en ongelijkheid gaan snel over een financieel plaatje terwijl er ook geestelijke armoede bestaat. Daar willen we net zo goed oog voor hebben, want in Gods ogen is elk mens uniek. We worden uitgenodigd om dat te zien bij elkaar. Ie-

dereen heeft een eigen waarde en in die zin zijn we juist in het verschillend-zijn allemaal gelijk en hebben we allemaal behoefte aan waardering, aan zorg en liefde en om ergens bij te horen.

Van de liederen van Huub Oosterhuis ben ik een liefhebber. Bijvoorbeeld het lied *Voor kleine mensen is hij bereikbaar*. Daar staat in: "Hij geeft hoop aan rechtelozen, hun bloed is kostbaar in zijn ogen (...), Hij zal opkomen voor de misdeelden." De weduwen, de wezen, de lammen, de blinden, de behoeftigen. De mensen voor wie het stoplicht op rood is gesprongen. Zij zijn onze naasten, niet als object van onze naastenliefde, maar zoals de Franse filosoof Levinas het zei: "In het gelaat van de ander toont zich het gelaat van Messias. We zijn op elkaars mededogen aangewezen. Dát is geloof ik gelijkwaardigheid. Iets wat in onze maatschappij vaak over het hoofd wordt gezien."

In deze rubriek bevraagt Aline van de Watering een predikant of theoloog die betrokken is bij de Protestantse Kerk Amsterdam naar zijn of haar invulling van een christelijke waarde.

KERK IN MOKUM Agenda

AGENDA VOOR KERK EN SAMENLEVING | PROTESTANTSE KERK AMSTERDAM | OKTOBER 2022

Ramses Shaffy (1965)

Zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder

Meditatiebegeleider Rob Boersma geeft acht christelijke meditatieavonden met als titel: 'Zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder. Niet zonder ons.' De woorden uit het refrein van het bekende lied van de chansonnier, componist, liedjesschrijver en acteur Ramses Shaffy vormen de thema's van de meditatieavonden. Het lied ligt velen na aan het hart. Maar waarom? Wat zeggen de verschillende werkwoorden uit het refrein ons? Wanneer zingen we en waar raakt het ons? Waar vechten we voor? Durven we te huilen? Of staat het huilen ons nader dan het lachen? En doen we dit nog samen?

Leven in verbondenheid

Meditatie vanuit de christelijke traditie is geen doel. Het is een middel om tot een meer meditatief leven te komen. Dat is leven in verbondenheid met alle leven en vanuit de Bron van het leven. Dat is leven vanuit openheid en aandacht, leven en laten leven, loslaten en toelaten, leven in geestelijke vrijheid.

Boersma heeft ervaring met verschillende meditatievormen, zoals zen-, boeddhistische- en christelijke meditatie. Als (psychosomatisch) fysiotherapeut paste hij in zijn behandelplan christelijke meditatie en mindfulness toe. Vijf jaar was hij bestuurslid van Vacare, platform voor meditatief leven van de Protestantse Kerk Nederland van waaruit hij cursussen christelijke meditatie gaf aan o.a. predikanten en kerkelijk werkers.

Woensdag 2 november: zing; 23 november: vecht; 14 december: huil; 11 januari: bid; 1 februari: lach; 22 februari: werk; 15 maart: bewonder; 5 april: Niet zonder ons. De Ark (Noord), Banne Buikslootlaan 63-C, 20.00 uur, meer info en opgave bij Rob Boersma via: r.h.m.boersma@planet.nl

Wat als we het oneens zijn?

De pioniersplek voor studenten en *young professionals* De Kwekerij verzorgt op dinsdag 15 november de bloeiklas -een workshop-: Wat als we het oneens zijn? Mensen zijn het vaak oneens. Dat kan niet anders met al die verschillende mensen. Je kunt het oneens zijn met je partner, met je baas of met iemands politieke opvatting.

In deze bloeiklas biedt De Kwekerij ideeën en oefeningen aan over hoe jij goed om kunt gaan met een conflict. Met de inzichten van filosoof en psychoanalyticus Peter Rollins neemt De Kwekerij de gebruikelijke reacties onder de loep en ontdekt verrassende alternatieven. Met de ideeën van Kim Scott ontdek je hoe je kunt reageren op een manier die verbindend en tegelijkertijd openhartig is. Want hielp jouw reactie nu echt? Deelnemers spelen met perspectieven, zetten hun eigen standpunten op losse schroeven en leren grenzen beter aan te geven.

Inspirerende workshops

Bloeiklassen zijn inspirerende workshops van De Kwekerij waarin thema's aan bod komen, die verder gaan dan de dagelijkse praktijk. Denk bijvoorbeeld aan: het leven, de liefde, relaties, vriendschap, carrière en identiteit.

Misschien stel je jezelf wel eens de vraag: wat vind ik echt belangrijk? Of wat drijft mij en past dat wel bij mij? Met oefeningen in een experimentele setting zet De Kwekerij je aan tot denken en actie.

Het gaat niet alleen om theoretische kennis maar tijdens de bloeiklassen gaan de deelnemers ook actief aan de slag. Zodat je met nieuwe inzichten en een concrete stap naar huis gaat.

Dinsdag 15 november, Corvershof, Nieuwe Herengracht 18, 19.30-21.30 uur, € 10,-, aanmelden via: kwekerijamsterdam.nl

STADSPREDIKANT

Debunkten

Tim Vreugdenhil is stadspredikant bij de Protestantse Kerk Amsterdam

Reageren? Mail naar redactie@protestantsamsterdam.nl

Debunking is de eigentijdse uitdrukking voor feiten checken, de ware aard van de dingen aan het licht brengen. Nuttig, of het nu om winstgevende mondkapjesdeals of oorlogsberichten uit de Donbas gaat. Maar eigenlijk is ons hele leven een proces van *debunking*. Tenzij je altijd maar voor zoete koek slikt wat je ouders, vrienden en omringende cultuur beweren.

Psychologen van de universiteit van Cambridge presenteerden onlangs een onderzoek naar hoe je kunt voorkomen dat mensen dingen die evident onjuist zijn voor waar aannemen. *Debunkten* aan de voorkant is het eigenlijk, mensen alert maken op wat ze horen en zien én hoe je dat moet interpreteren. *Prebunkten* wordt het zelfs genoemd.

Een proefpersoon krijgt een aantal animatiefilmpjes te zien waarin technieken van manipulatie worden uitgelegd. De voorbeelden die gebruikt worden zijn klein en onschuldig, maar het effect is wel degelijk meetbaar. In een aantal casussen met 'denk je dat dit waar of niet waar is' herkennen mensen die de animaties gezien hebben desinformatie sneller dan wie niet *geprebunkt* is. Zij zijn minder goedgelovig.

Zou je aan levensbeschouwelijke *prebunking* kunnen doen? Ik denk van wel. Naar mijn overtuiging is het zelfs één van de belangrijkste taken van religie en theologie in deze tijd. Religiewetenschapper Birgit Meyer hield onlangs een pleidooi voor het goed recht van intuïtie náást beredeneerde

analyse. Zij zegt: 'Er is veel dat we niet weten. Er is ook in 2022 veel dat zo nieuw is of mysterieus dat je het verstandelijk niet direct kunt plaatsen. Intuïtie is open zijn, een besef ontwikkelen van dingen die nog niet ingekaderd zijn door wat je al weet of denkt.'

Augustinus was in zijn tijd een briljant *debunker*. En wij? Ik zie veel mensen met een goed ontwikkelde intuïtie. Met Bijbelse en theologische oneliners, verhalen en doordenkers kunnen ook moderne Amsterdammers heilzaam wakker geschud worden. En wijzelf niet te vergeten. Ik voel een mooie serie animatiefilmpjes aankomen.

KERKPLEKKEN ACTUEEL

De rubriek **Kerkplekken Actueel** bevat nieuws van alle kerkplekken: de wijkkerken en de pioniersplekken van de Protestantse Kerk Amsterdam. De stukjes kunnen een korte overdenking zijn of een aankondiging van een bijzondere gebeurtenis of activiteit. Leer ze kennen, deze pareltjes van de stad.

Westerkerk Centrum

Tamar Karman tienerwerker Westerkerk
westerkerk.nl

Een groepje tieners overnacht in de Westerkerk. ‘Ssst! Still!’ Midden in de nacht hoor ik geluid. Ik ga even kijken. Al lopend in het donker zie ik ineens drie matjes vlakbij de liturgietafel. ‘We wilden niet op het balkon slapen, maar hier. Dat is zó gaaf! Mag dat?’ Natuurlijk mag dat! Wie weigert er tieners bij de liturgietafel?! En daar bleef het niet bij: om 03.00 uur ‘s nachts pakten ze de Bijbel. 3 tieners lazen afwisselend voor vanaf de kansel in een donkere kerk. Zelfgekozen stukjes kwamen voorbij. ‘Wat moeilijk. Kunnen we het daar eens over hebben?’ Zo zie je maar: de Geest waait waar en wanneer zij wil.

Noorderkerk Centrum

Johan Visser predikant Noorderkerk
noorderkerk.nl

Een Canadese toeriste met neuspiercing vroeg of er in Amsterdam nog wel kerken open waren voor *worship* -voor de eredienst. Ik stelde haar gerust, maar haar vraag bleef hangen. Hoe zorgen we ervoor dat bij alle andere functies en de financiële noodzaak van verhuur ons kerkgebouw *kerk* blijft? Een heilige plek, een huis van gebed, lofzang, woord en sacrament, waar Christus mensen ontmoet? Die vraag van een vreemde voelt als een aansporing om met volharding en vreugde eredienst te blijven houden -even gewoon als vreemd- zodat onze kerkgebouwen geen monumenten of musea van een dode god zullen zijn, maar heilige plekken waar de Levende woont.

Keizersgrachtkerk Centrum

Annelies Jans predikant Keizersgrachtkerk
keizersgrachtkerk.nl

In de Keizersgrachtkerk klonk onlangs tijdens een kerkdienst het lied ‘Ken je mij?’, van Huub Oosterhuis. Onze Fleur zong het prachtig, ontroerend, indringend. ‘Ik zou één woord willen spreken, dat waar en van mij is, dat draagt wie ik ben, dat het houdt...’. Dit liedje-van-verlangen paste in een serie diensten met als overkoepelend thema ‘Wat geloven wij (nog)?’. Met een mooie groep voorbereiders (elke dienst wordt met elkaar ‘gemaakt’) waagden wij ons aan die spannende, kwetsbare vraag. Op zoek naar ons eigen woord, ons eigen antwoord. In het licht van een kaars deelden we met elkaar: zoekend en tastend, met veel woorden, of juist weinig. Er vielen woorden als ‘ruimte’, en ‘vertrouwen’ en ‘samen’. Ik ben benieuwd naar jouw antwoord: wat geloof jij nog? Wat geloof jij toch? Misschien heb je net als wij toch een groter papier nodig dan je in eerste instantie dacht...

Oudekerkgemeente Centrum

Peter Lowie diaken Oudekerkgemeente
oudekerk.amsterdam

Op zondag 9 oktober kwam in de serie ‘Het Hoge Woord’ Kysia Hekster naar de Oude Kerk. Sinds 1998 is Hekster werkzaam bij de NOS, o.m. als buitenlandredacteur/ verslaggever bij het Radio 1 Journaal. Van 2005 tot 2008 was ze plaatsvervangend chef buitenland bij NOS Nieuws. In 2008 werd ze correspondent in Rusland en in september 2012 verslaggever van het Koninklijk Huis. Vorig jaar april werd zij NOS-correspondent in Brussel. Het idee van Het Hoge Woord is dat er een normale eredienst wordt gevierd waarbij de predikant zijn preektijd afstaat aan een bijzonder personage. Deze moet zich houden aan het preekrooster. De eerste keer was op zondag 22 mei journalist Joris Luyendijk te gast. Hekster haar uitleg was naar aanleiding van het Bijbelboek Lukas vers 17 waar de aandacht wordt gevestigd op de gemarginaliseerde positie van uitgestoten.

Pioniersplek we•Worship

René Visser initiatiefnemer we•Worship
weworship.nl

Mijn vriendin, die nog zoekende is naar een kerk, zei: ‘Ik zou best naar een protestantse kerk kunnen gaan, als ik het kan combineren met worship-avonden.’ Dit bericht kregen we na afloop van een worshipavond op de zolder van de Van Limmikhof. Het laat wel zien dat er bij jonge stadsgenoten soms nog een klassiek beeld leeft van de Protestantse Kerk Amsterdam, waar juist plek is voor iedereen! Toch is het mooi om te zien dat initiatieven als we•Worship mensen helpen de weg naar de kerk te vinden. Daarom organiseren we op steeds meer plekken aanbidding, om mensen uit te nodigen samen de goedheid en liefde van God te ervaren.

Pioniersplek Taizé in Amsterdam

Stacey Krom jongerenwerker Taizé in Amsterdam
taizeinamsterdam.nl

En toen was ik ineens ingezegend als jongerenwerker! Toen ik zeven jaar geleden als jonge zinzouker voor het eerst kwam kijken bij een viering van Taizé in Amsterdam had ik nooit kunnen bedenken dat dit de plek zou zijn

waar ik mij drie jaar later zou laten dopen en dat ik nu, na zeven jaar, als jongerenwerker aan het roer mag staan van deze prachtige community! Ik mag interessante activiteiten uitwerken (in november met het thema ‘Solidariteit’, en in december ‘Leven met je lijf’), met jonge mensen in gesprek over God, en een plek cocreëren waar mensen zich welkom en gezien mogen voelen, net zoals ik, toen die eerste keer. Men zegt wel eens dat God niet de mensen roept die gekwalificeerd zijn, maar dat God diegenen kwalificeert, welke Hij roept. In het Engels klinkt dat veel mooier overigens. Maar ik geloof erin met heel mijn hart.

Pioniersplek Gist

Maarten Vogelaar pionier Gist
gist.amsterdam

In maart 2022 verscheen van het Sociaal en Cultureel Planbureau een studie over niet-kerkelijk gebonden spirituelen, agnosten en atheïsten. Herkenbaar en ontvullend om te lezen. Wat me vooral raakt, is het gebrek aan vertrouwen (ja wantrouwen) in religieuze instellingen om vorm te geven aan ieders zingeving en spiritualiteit. Gelukkig trof ik een tweede boek: *The Patient Ferment of the Early Church*. Hierin beschrijft historicus Alan Kreider de transformerende kracht van geduld. De vroege kerk deed geen moeite om mensen te verwelkomen; nieuwkomers stond een intensief vormingsproces van drie jaar te wachten voordat ze mochten meebidden en vieren. Christenen spraken niet over grote dingen, maar leefden ze. Ik wil hiervan leren en organiseren vier leesavonden. Wie doet mee? Zie de website.

Wijkgemeente Noord

Huub Waalewijn diaconaal opbouwwerker
protestantsekerkamsterdamnoord.nl

‘Ik word hier rustig van.’ Ik kon me helemaal vinden in deze ervaring van een van de deelnemers aan de Luistergroep afgelopen maandag. Het delen van dagelijkse dilemma’s doet ons goed. Luistergroepen zijn open bijeenkomsten waarin verhalen worden gedeeld van dingen die knellen, of die je wakker houden. Bij de NoordAs zijn we gestart met een maandelijkse luistergroep. Verhalen die gaan over het leven met weinig geld. Die verhalen verzamelen we en brengen ze bij wethouders en beleidsmakers, zodat er beter beleid komt dat beter aansluit bij de ervaren werkelijkheid. Wil je een Luistergroep bijwonen? Kijk op luistergroepen.org.

Jeruzalemkerk West

Richard Saly predikant Jeruzalemkerk
jeruzalem-kerk.nl

De een heeft in het verleden een overkill aan religie gehad. Veel regels, veel gedoe. Weinig ruimte of blijdschap. Redenen genoeg om nooit meer bij een kerk te willen horen. Maar na decennia laat God opeens van zich horen. Liefdevol. De zon schijnt. ‘Mag ik hier vaker komen?’ De ander is tot eigen verbazing tot geloof gekomen ‘vanuit het niets’. ‘Kan jouw kerk mij misschien helpen om nu ook als christen te leven?’ En op zomaar een zondag nemen we afscheid van kerkenraadsleden die lange jaren met trouwe liefde hun werk in de gemeente deden. En er staan zowaar nieuwe ambtsdragers klaar. Jezus leeft. Uitroepeteken.

Osdorp-Sloten Nieuw-West

Martijn van Leerdam predikant Osdorp-Sloten
osdorpsloten.nl

Dierenliefhebbers opgelet. Dierendag is al even achter de rug, maar op zondag 30 oktober is De Opgang het toneel van een lezing over dieren in de tijd van de Bijbel. Maarten Frankenhuis, dierenarts en oud-directeur van Artis, komt na afloop van de kerkdienst langs om alles te vertellen over dieren-schilderingen, zangvogels, leeuwenkuilen, spijswetten en zeemonsters. Ook in de kerkdienst, een gezamenlijke dienst met de Regenbooggemeente, komen er beestjes aan te pas. Daartoe lezen we over Job, wiens Bijbelboek niet alleen bekend staat om zijn neerslachtige passages, maar ook om de beestenboel die voortijkt in een toespraak van God zelf.

Tienerwerk Nieuw-West

Anouk van Iperen tienerwerker Nieuw-West

De *West Side Teens* zijn aan de slag gegaan voor het klimaat. In onze eerste bijeenkomst hebben we samen gekeken wat er thuis en in de kerk veranderd of verbeterd kan worden. Hoe kunnen we plastic verminderen? De tieners hebben ontdekt dat er shampoo, deo en tandpasta bestaan die al helemaal plastic vrij zijn. Zowel in het product als in het verpakkingsmateriaal komt geen plastic meer voor. In de kerk zien we nog veel wegwerpbestek, -borden en -bekers. Die kunnen heel goed vervangen worden door herbruikbare producten. Het is een eerste stap en alle beetjes helpen.

De Binnenwaai Oost

Marjolein Hekman voorganger De Binnenwaai
debinnenwaai.nl

In de afspraak voor de voorbereiding van Allerzielen kwam ineens de vraag op of we het nog wel moesten organiseren dit jaar. Waar tien jaar geleden het onderwerp ‘dood’ bijna niet bespreekbaar was, zijn er nu programma’s rondom dit thema en vinden er op woensdag 2 november allerlei activiteiten plaats op bijvoorbeeld begraafplaatsen. Na wat doorpraten geloven wij

Kerkdiensten Amsterdam - oktober/november 2022

WIJK	KERK	TIJD	ZONDAG 30 OKTOBER	ZONDAG 6 NOVEMBER	ZONDAG 13 NOVEMBER	ZONDAG 20 NOVEMBER	ZONDAG 27 NOVEMBER	ZONDAG 4 DECEMBER
Centrum	Keizersgrachtkerk	10.30	Ds. Annelies Jans	Ds. Eddy Reefhuis	Ds. Juut Meijer	Ds. Annelies Jans	Wilna Wierenga	Ds. Annelies Jans
	Noorderkerk	10.00 18.30	Ds. Marinus de Jong Ds. Richard Saly	Ds. Dick Wolters Ds. Jan Scheele Goedhart	Ds. Johan Visser Ds. Johan Visser	Ds. Johan Visser Ds. Dick Wolters	Ds. Johan Visser Ds. Pim Verhoef	Ds. Dick Wolters Ds. Johan Visser
	Oude Kerk	11.00 18.30	Ds. Hanna van Dorssen Abdijvesper	Ds. Gerhard Scholte Koorvesper	Ds. Harry Pals Abdijvesper	Erik Idema en Ds. Peter Tomson Abdijvesper	Ds. Hanna van Dorssen Evensong	Ds. Julia van Rijn Geen vesper
	Oude Lutherse Kerk	10.30	Ds. Andreas Wöhle	Dr. Nienke Vos	Ds. Andreas Wöhle	Ds. André v.d. Stoel	Ds. Harry Donga	Ds. Andreas Wöhle
	Westerkerk	10.30 17.00	Ds. Herman Koetsveld Cantatedienst, Dr. Cristina Pumplun	Ds. Herman Koetsveld	Ds. Herman Koetsveld	Ds. Herman Koetsveld	Ds. Herman Koetsveld	Ds. Hans Blom
	Diensten met Belangstellenden	19.00	Ds. Koos Staat	Ds. Taco Koster	Ds. Taco Koster	Ds. Taco Koster	Ds. Eva Bruggeman	Ds. Taco Koster
	De Waalse Kerk	11.00	René Mynkong	Ds. Richard Bennahmias	Ds. Henk Spoelstra	Ds. Henk Spoelstra	Ds. Karel Blei	Nienke Meuleman
Noord	Bethelkerk	10.00	Ds. Bara van Pelt	Ds. Annemarie van Wijngaarden	Ds. André Fox	Ds. Hans Uytenbogaardt	Ds. Paula de Jong	Predikant onbekend
	Nieuwendammerkerk	10.00	Ds. Cor Ofman	Ds. Paula de Jong	Ds. Marjan Nijman	Ds. Paula de Jong	Ds. Nienke Vos	Ds. Jan Lammers
	Dorpskerk Durgerdam	10.30	Ds. Annemarie van Wijngaarden	Geen dienst	Abt Johannes v.d. Akker	Geen dienst	Predikant onbekend	Geen dienst
	Ransdorp-Holysloot	10.00	Rutger Verhoef	Ds. Ole van Dongen	Ds. Henk van Olst	Ds. Gerdien Neels	Ds. Klaas Vos	Ds. Gerdien Neels
	Dorpskerk Zunderdorp	10.00	Ds. Friede Bonda	Ds. René Visser	Ds. Taco Koster	Ds. Taco Koster	Ds. Elsbeth Gruteke	Ds. Taco Koster
West	Hebron	12.00	Kinderviering	Jurjen de Bruijne	Gerko Tempelman	Bart Haverkamp	Jurjen de Bruijne	Nienke Hofsink
	Jeruzalemkerk	10.00	Ds. Richard Saly	Ds. Johan Visser	Ds. Richard Saly	Ds. Richard Saly	Ds. Richard Saly	Ds. Bas v.d. Graaf
	Nassaukerk	10.30	Ds. Lydia Meiling	Ds. Elsbeth Littooi	Ds. Margrietha Reinders	Ds. Trinus Hibma	Ds. Lydia Meiling	Ds. Richard Saly
Nieuw-West	De Opgang	10.00	Ds. Martijn van Leerdam	Samen in de Sloterkerk	Ds. Wilma van Rijn	Samen in de Sloterkerk	Ds. Wilken Veen	Samen in de Sloterkerk
	Regenbooggemeente	10.00	Samen in De Opgang	Ds. Gerben van Manen	Ds. Nellie van Voornveld	Ds. Rinse Reeling Brouwer	Ds. Gerben van Manen	Ds. Nellie van Voornveld
	Sloterkerk	10.00	Samen in De Opgang	Ds. Martijn van Leerdam	Samen in De Opgang Cantatedienst (16.00) Ds. Martijn van Leerdam	Ds. Martijn van Leerdam	Samen in De Opgang	Ds. Annacarina Klein
Zuid	Oranjekerk	10.00	Ds. Wielie Elhorst	Ds. Kees Zwart	Ds. Charlotte Kremer	Ds. Wielie Elhorst	Ds. Wielie Elhorst	Ds. Klaas Holwerda
	Pelgrimskerk in de Goede Herderskerk	9.30	Ds. Harmen de Vries	Ds. Roel Knijff	Ds. Harmen de Vries	Ds. Sieb Lanser	Ds. Harmen de Vries	Ds. Sieb Lanser
	De Thomas	10.30	Ds. Evert Jan de Wijer	Ds. Ruben van Zwieten	Ds. Evert Jan de Wijer	Ds. Evert Jan de Wijer	Ds. Evert Jan de Wijer	Ds. Alex van Ligten
	Vrijburg	10.30	Ds. Rachelle van Andel	Ds. Klaas Vos	Ds. Mpho Tutu van Furth	Ds. Joost Röselaers	Ds. Joost Röselaers	Ds. Juup van Werkhoven
	Willem de Zwijgerkerk	10.00	Alternatieve dienst	Pastor Nelly Versteeg	Morgengebed	Ds. Cor Ofman	Leerhuis Tenach&Evangelie Prof. dr. Rinse Reeling Brouwer (10.30)	Ds. André Fox
Oost	De Binnenwaai	11.00	Voorganger Marjolein Hekman	Ds. Nellie van Voornveld	Voorganger Marjolein Hekman	Ds. Corine Sloots	Voorganger Marjolein Hekman	Ds. Cor Ofman
	De Bron	10.00	Ds. René Visser	Ds. Gerbrand Molenaar	Ds. Margrietha Reinders	Ds. Gerbrand Molenaar	Ds. René Visser	Ds. Gerbrand Molenaar
	Elthetokerk	10.00	Ds. Martijn van Laar	Ds. Alain Verheij	Alternatieve viering	Ds. Martijn van Laar	Eva Bruggeman	Ds. Martijn van Laar
	Muiderkerk	10.30	Ds. Julia van Rijn	Ds. Greteke de Vries	Ds. Martijn van Laar	Ds. Gerhard Scholte	Ds. Greteke de Vries	Ds. Marie Hansen
Zuidoost	De Nieuwe Stad	9.30	Samen in De Drie Stromen	Ds. Jan v.d. Meulen	Ds. Herco v.d. Wilt	Ds. Theo Wielsma	Martine van Garderen	Samen in De Drie Stromen
	De Drie Stromen	9.30	Ds. Piet Vliegenthart	Samen in De Nieuwe Stad	Samen in De Nieuwe Stad	Samen in De Nieuwe Stad	Samen in De Nieuwe Stad	Ds. Justine Aalders

Op de websites van de kerken vindt u actuele informatie en een link, als kerkdiensten online worden uitgezonden. Op protestantsamsterdam.nl vindt u de adressen van de kerken en een overzicht van de diensten ook van de Dankdag voor Gewas en Arbeid op woensdag 2 november.

AGENDA oktober/november

WOENSDAG 26 OKTOBER

Bloeiklas: Hoe ontdek je wat je wilt
Pioniersplek De Kwekerij voor studenten en *young professionals* om samen levenswijshouding te ontdekken en in praktijk te brengen biedt de bloeiklas, workshop: Hoe ontdek je wat je wilt? De Kwekerij biedt ideeën en oefeningen aan over hoe jij bewuste keuzes kunt maken. Met de inzichten van de Duitse filosoof Byung-Chul Han op zoek gaan naar de vrijheid in onze prestatiesamenleving. Met David Brooks' bestseller *De Tweede Berg* duiken deelnemers in de vraag aan welke roep je gehoor moet geven, als er van alles om ons heen roept.
Wo. 26 okt. Corvershof, Nieuwe Herengracht 18, 19.30-21.30 uur, kwekerijamsterdam.nl

DONDERDAG 27 OKTOBER

Bijbels Leerhuis: Wie is de goede koning?
De boeken Koningen uit de Bijbel lezen onder leiding van de theologen dr. Wilken Veen en dr. Wout van der Spek. Zij proberen bij hun uitleg de tekst woord voor woord te volgen (*close reading*). Wie zich opgeeft via: wilkenveen@hotmail.com krijgt de tekst van tevoren toegestuurd.
Do. 27 okt. 10 en 24 nov. De Thomas, 14.00 uur

VRIJDAG 28 OKTOBER

Talkshow Nieuw-West Draait Door
Editie: 'Voedselpark versus Blokken-doo?' Gesprek met panel en zaal over de actie rond de Lutkemeerpolder, groene initiatieven in Nieuw-West en het belang van een groene stad.
Vr. 28 okt. De Ark (Slotervaart), 19.30 uur

ZONDAG 30 OKTOBER

Benefietconcert door de Fanfare van de Eerste Liefdesnacht
Het Stoelenproject is de meest laagdrempelige daklozenopvang van Amsterdam. De Keizersgrachtkerk steunt het Stoelenproject financieel én met een kookploeg die maandelijks een maaltijd voor de bezoekers van het Stoelenproject kookt. Om dat te bekostigen en het Stoelenproject financieel te helpen bij noodzakelijke investeringen, organiseert de kerk jaarlijks een benefietconcert. Dit jaar wordt dit verzorgd door de Fanfare van de Eerste Liefdesnacht, een kleurrijk Amsterdams straatorkest dat hartstochtelijke en vurige muziek uit vele werelddelen vertolkt.
Zo. 30 okt. Keizersgrachtkerk, 15.00 uur, collecte waarvan de opbrengst geheel ten goede komt aan het Stoelenproject

DINSDAG 1 NOVEMBER

Lunchconcerten in De Thomas: klassieke muziek

Op zondag 27 november vindt er in de Oude Kerk om 18.30 uur een Choral Evensong plaats met medewerking van de Cappella Oude Kerk. Een Evensong is een kerkdienst die traditioneel rond zonsondergang wordt gehouden en gericht is op het zingen van psalmen en andere Bijbelse liederen.

1 nov: Hobbema trio: Yumi Toyama, piano; Jussi Paananen, viool en Jeanne Beerens, cello; 15 nov: Josefien de Waele, harp.

Di. 1 en 15 nov. De Thomas, vanaf 12.00 uur: koffie en thee. Van 12.30-13.00 uur concert.

WOENSDAG 2 NOVEMBER

Allerzielen in de Nieuwendammerkerk
Traditiegetrouw gedenken mensen met Allerzielen op 2 november hun dierbare overledenen. De Nieuwendammerkerk is open en de begraafplaats is verlicht. In de kerk is gelegenheid om stil te zitten, te luisteren naar liederen uit Taizé, een kaarsje te branden, of iets op te schrijven. Er zijn troostkaartjes om mee te nemen. U kunt komen wanneer u wilt en blijven zolang u past.
Wo. 2 nov. Nieuwendammerkerk, 19.00-20.30 uur

Allerzielen in De Binnenwaai

Op IJburg in De Binnenwaai met Allerzielen: livemuziek, verhalen, stilte en poëzie. Namen worden genoemd, herinneringen opgehaald, het gemis gedeeld, het leven gekoesterd. Ieder kan in het persoonlijke verdriet zich ook even gedragen voelen door elkaar. Vanaf 19.30 uur bent u van harte welkom. Om 19.45 uur wordt een kaarsje aangestoken voor een overleden dierbare(n). De namen worden genoemd. Daarna doorpraten of gebruik maken van één van de vormen om hier nog verder bij stil te staan.
Wo. 2 nov. De Binnenwaai, 19.30-21.00 uur

Wo. 2 nov. De Binnenwaai, 19.30-21.00 uur

Zinnig Eten

Zinnig Eten is een diner met diepgang. Het is een plek waar zinnige noorderlingen elkaar ontmoeten en waar goede gesprekken de regel zijn. Naast drie goddelijke gangen staan er creatieve verrassingen op het menu: performance, muziek, speelse oefeningen of nieuwe rituelen.
Wo. 2 nov. De Ark (Noord), 18.30 uur, inloop vanaf 18.00 uur

DONDERDAG 3 NOVEMBER

ThomasFilm: Sorry we've missed you
De komende films van ThomasFilm staan in het teken van goed en kwaad. Is het onderscheid daartussen wel zo helder? Hoe ziet het kwaad eruit en hoe handel je daarin goed? Op 3 november de film: *Sorry we've missed you*. Een pakjesbezorger dreigt te bezwijken onder de steeds hoger wordende werkdruk.
Do. 3 nov. De Thomas, 19.30 uur, tickets via: dethomas.nl

Taizéviering in de Nassaukerk

Een Taizéviering is een uur van zang en gebed waarin je tot rust kunt komen en je kunt bezinnen op de Bijbeltekst van de viering. Voorafgaand aan de viering is er om 19.00 uur een themagesprek om elkaar te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen rondom geloofs- en levensvragen.
Do. 3 nov. en 1 dec. Nassaukerk, 20.00 uur, meer info zie: taizeinamsterdam.nl/taizeviering

ZONDAG 6 NOVEMBER

Eigen Zinnige vieringen van Zinnig Noord

Wil jij het leven vaker vieren? Verlang je naar (vaste) momenten om tot jezelf te komen? Ben je op zoek naar diepgang, leuke mensen, community? In de Eigen Zinnige Vieringen heeft de open community Zinnig Noord het afgelopen jaar samen met de communityleden een simpele, eigentijdse vorm van vieren ontwikkeld. Met: muziek, meditatie, een tekst en een ervaringsverhaal. Op elke eerste zondag van de maand.
Zo. 6 nov. en 4 dec. De Ark (Noord), Banne Buikslootlaan 63-C, 10.00 uur

Herdenking Heinrich Schütz in de Oude Kerk

Heinrich Schütz (1585-1672) overleed 350 jaar geleden. Hij wordt gezien als de belangrijkste componist van Lutherse kerkmuziek vóór J.S. Bach.

Hij schreef vele motetten op Duitse teksten, van slechts enkele stemmen tot grootse werken met meerkorige bezetting. In de Oude Kerk wordt in de diensten van 6 november muziek van zijn hand gezongen. In de dienst van Schrift en Tafel om 11.00 uur brengt de Sweelinckcantorij o.a. zijn feestelijke *Nun danket alle Gott* en *Lobe den Herren meine Seele* (Psalm 103) ten gehore. Om 18.30 uur is er een koorvesper waarin de Cappella Oude Kerk enkele motetten zingt uit *Schwanengesang*, het laatste werk dat Schütz schreef vlak voor zijn dood.
Zo. 6 nov. Oude Kerk, 11.00 en 18.30 uur

DINSDAG 8 NOVEMBER

Basiscursus Buurthulp
Deze cursus is bedoeld voor iedereen die zich wil inzetten voor buurtgenoten in Amsterdam Nieuw-West. In de cursus wordt kennisgemaakt met de presentiebenadering en worden vaardigheden geoefend die van belang zijn voor het werk in de buurt: luisteren zonder oordeel, de juiste vragen stellen en grenzen bewaken.
Di. 8, 15, 22 en 29 nov. De Ark (Slotervaart), 13.30-15.30 uur, aanmelden via Ditta Westerbeke via: info@buurthulpnieuwwest.nl

WOENSDAG 9 NOVEMBER

Avondgebed in de stijl van Taizé
Er worden Taizéliederen gezongen: korte muziekfragmenten op tekst, die zich steeds herhalen. Een Bijbeltekst wordt voorgelezen en er is een lange stilte waarin je tot rust kunt komen of je verder kunt bezinnen op de Bijbeltekst.
Wo. 9 nov. De Ark (Slotervaart), 20.15 uur

DONDERDAG 10 NOVEMBER

Bijbelstudie en meditaties: vertrouwen
In één Bijbelstudie en twee meditaties gaan deelnemers met het thema 'vertrouwen' aan de slag. In de Bijbelstudie aan de hand van een Bijbelverhaal praten over trouw en te proberen om meer grip te krijgen op vertrouwen. Wat is dat nou precies? In de meditaties gaan deelnemers er lichamelijk mee bezig. Wat doet dit thema met ons persoonlijk?
Bijbelstudie: do. 24 nov. Meditaties: do. 10 nov. en 15 dec. De Binnenwaai, 19.30-21.30 uur

Worship in West

WeWorship houdt maandelijks samen met de pioniersplek Hebron een aanbiddingsavond voor iedereen die graag samen zingt en ruimte maakt voor Gods aanwezigheid. Er is een toffe band, deelnemers zingen mooie liederen en iedereen kan meedoen of je nu bekend met aanbedding bent of helemaal niet.
Do. 10 nov. Hebron, Polanenstraat 197, 20.00 uur

VRIJDAG 11 NOVEMBER

Concert Studentenkoor Amsterdam
Het Studentenkoor Amsterdam (SKA) is een oratoriumkoor van 80 (oud-)studenten uit Amsterdam. Het SKA voert klassieke en moderne koorwerken uit.
Vr. 11 nov. Westerkerk, aanvangstijd en informatie: studentenkooramsterdam.nl

Sint Maarten in de Nieuwendammerkerk

Alle kinderen zijn uitgenodigd om over de rode loper de Nieuwendammerkerk binnen te komen, langs de lichtjes te lopen en Sint Maarten-liedjes te zingen. Sint Maarten deelde zijn jas met een arme man, die het koud had. Samen delen is ook in de kerk belangrijk. Daarom krijgen de zangers lekkers.
Vr. 11 nov. Nieuwendammerkerk, vanaf 17.30 uur

ZONDAG 13 NOVEMBER

Millennials Life Support
Aansluitend aan de avonddienst van zondag 13 november gaan millennials met elkaar in gesprek over geloven in de wereld van vandaag. Sta je nog open voor het wonder, voor een actie van God, in deze maakbare maatschappij? Praat mee.
Zo. 13 nov. Noorderkerk, 19.30 uur

ZATERDAG 19 NOVEMBER

Moskee-kerk-ontmoeting
De Westerkerk en de Fatih-moskee bevinden zich beiden aan dezelfde kant van de Rozengracht en zijn beiden geloofsgemeenschappen in een iconisch gebouw hartje Amsterdam. Een wederzijds bezoek om meer van elkaar te weten te komen. De middag begint in de Westerkerk en deelnemers wandelen dan naar de moskee. Een middag vol informatie, ontmoeting, muziek en een afsluitend middaggebed in de moskee.
Za. 19 nov. Westerkerk, 14.30-17.30 uur

VRIJDAG 25 NOVEMBER

Braambosgebeden in de advent
Korte avondgebeden in de Westerkerk: ruim een half uur rust en bezinning te midden van het drukke stadsgewoel rond de lichten van het Brandend Braambos. Met orgelmuziek die past bij advent, woorden uit de Bijbel, een gedicht, gebed, stilte en een lied.
Vr. 25 nov. 2, 9 en 16 dec. Westerkerk, 17.00-17.30 uur

Burendiner in de Noorderkerk

De Noorderkerk, in het hart van de Jordaan, wil een plek zijn waar burens, kerkgangers en andere Amsterdammers elkaar kunnen ontmoeten. Tijdens het eten is er alle tijd voor kennismaken, boeiende gesprekken en gezellig tafelen.
Vr. 25 nov. Noorderkerk, 18.30 - 20.30 uur, € 10,-, aanmelden via: noorderkerk.nl/burendiner

VOOR ADRESSEN VAN KERKEN EN MEER AGENDA-ACTIVITEITEN ZIE PROTESTANTSAMSTERDAM.NL

In de Nassaukerk en De Ark (Slotervaart) vinden Taizévieringen plaats, zie onder donderdag 3 november en woensdag 9 november

hierin nog steeds een rol te hebben op IJburg, dus gaan door met de organisatie, zie in de agenda onder woensdag 2 november. Maar het was verfrissend om de vraag te stellen of het nog wel goed is om door te gaan met een traditie die er nu een aantal jaren is. Dat blijven we doen!

Muiderkerk Oost

Greteke de Vries predikant Muiderkerk muiderkerk.nl

Kan het niet wat vrolijker? Een betrokken Muiderkerker stelde me kort geleden deze vraag bij het koffiedrinken. Vrolijkheid, daar had hij behoefte aan. Toen hij zich jaren terug aansloot had hij gezegd ‘Ik geloof niks, dominee, maar ik wil graag mensen zien op zondag.’ Fijn! Waar liefde is en vriendschap, daar is God. En nu zingt hij mee, luistert nauwkeurig naar wat gezegd wordt, hij hoort gauw of iets grappig is. Maar ondertussen vraagt hij me: kan het niet wat vrolijker? Gein en genade horen bij elkaar. Maar hoe hou je die samen in tijden van crises?

Oranjekerk Zuid

Wielie Elhorst hulppredikant Oranjekerk oranjekerkamsterdam.nl

Eindelijk was het zover: op zondag 4 september direct na de startzondagdienst stapte ik op de trein naar Karlsruhe, Duitsland om de laatste dagen van de Algemene Vergadering van de Wereldraad van Kerken mee te maken. Ik was er met een missie, maar ook voor mezelf, om me te laven aan de rijkdom van alle uitdrukkingsvormen die het christendom in de loop der eeuwen gekregen heeft. Het deed me goed, zeker nu we ons na de coronapandemie tot een legere Oranjekerk moeten verhouden. Kon iedereen maar eens naar de Wereldraad, om te ervaren dat we niet alleen zijn.

De Thomas Zuid

Evert Jan de Wijer predikant De Thomas dethomas.nl

De vormgeefster kwam langs. Met prachtige foto’s van de vele materialen en patronen van de kerk. Zij was getroffen door de combinatie van intimiteit en ruimte, stilte en reuring. Niet verwonderlijk voor een huis dat zowel een kerk als een theater huisvest. Mijn droom reikt verder. Zo zou de kerk op zijn best zijn: stilte inbrengen in de publieke ruimte. Maar ook: de publieke ruimte serieus nemen in haar stilte. Soms lijkt het in de kerk van tweeën één: ofwel de concentratie op de eigen binnenwereld ofwel die op de buitenwereld. In beide gevallen gaat dan iets wezenlijks in het protestantisme verloren. De kunst is beide polen te behouden. Pas dan wordt het spannend.

Vrijburg Zuid

Joost Röselaers predikant Vrijburg vrijburg.nl

Mijn collega Mpho Tutu van Furth kwam recentelijk in het nieuws (o.a. in *The New York Times* en *The Guardian*) omdat de *Church of England* haar verbod om de uitvaartdienst van een dierbare te leiden. Mpho Tutu was Anglicaans predikant en moest haar ambt neerleggen nadat zij trouwde met een vrouw. Dit besluit van een bevriende kerk zorgde voor consternatie binnen Vrijburg, de eerste kerk wereldwijd waar een homohuwelijk plaatsvond. Vrijburg laat van zich horen, onder andere via *social media*. En wij zijn er trots op dat Mpho Tutu voluit onze predikant is en in al onze diensten voor mag gaan. Ons activisme is weer aangewakkerd!

Willem de Zwijgerkerk Zuid

Nelly Versteeg pastor Willem de Zwijgerkerk willemdewijgerkerk.nl

Het leven houdt een keer op. Het levenseinde - het komt te vroeg voor de een, te laat in een voltooid leven, het kan welkom zijn in ziekte of een moeilijk leven. Wie achterblijft kan worstelen met de spanning tussen het doorleven van het verdriet en gemis en het dóórleven en aanvaarden dat iemand nu anders, niet meer lichamelijk bij je is. Op de avond van Allerzielen, woensdag 2 november is de kerk van 19.00 tot 20.30 uur open en op zondag 6 november om 10.00 uur is er een gedachtenisdienst. Om overledenen te noemen en in het licht te zetten. Om ons met Licht te verbinden om door te kunnen leven. Welkom.

Oecumenische Nicolaasvesper

Een oecumenische Nicolaasviering in Ons’ Lieve Heer op Solder, dichtbij de feestdag van de Heilige Nicolaas, in het begin van de adventsperiode. Sint Nicolaas is de stadspatroon van Amsterdam.
Zondag 4 december, Ons’ Lieve Heer op Solder, Oudezijds Voorburgwal 38-40, voor meer informatie: opsolder.nl

Allerzielenherdenking

In de Mozes en Aäronkerk vindt op zondag 6 november de jaarlijkse oecumenische herdenking plaats van de vluchtelingen die het afgelopen jaar omkwamen aan de Europese grenzen.
Bij de herdenking nemen hun verhalen een belangrijke plaats in. Aan de grenzen van Europa spelen zich dagelijks drama’s af. Mensen die op zoek zijn naar een beter en veiliger leven, verdrinken in zee of komen op andere manieren onderweg om.
Aan hen denken wij en hun namen worden genoemd, opdat zij niet vergeten worden.
Rikko Voorberg, theoloog, kunstenaar en activist, verzorgt de toespraak. Verder werken voorgangers uit verschillende kerken mee. De

herdenking wordt afgesloten met een procesie naar de Amstel, waar bloemen worden uitgestrooid om de overledenen te gedenken.
Voorafgaand aan de herdenking is er om 13.30 uur in het Huis van Sant Egidio aan het Waterlooplein 205 een informatiebijeenkomst over het migratiebeleid van de Europese Unie en de gevolgen daarvan. Spreker is Minella van Bergeijk, directeur van ontwikkelingsorganisatie Tearfund. De herdenking wordt georganiseerd door de Raad van Kerken Amsterdam, het Jeannette Noëlhuis, de Protestantse Diaconie en de Gemeenschap van Sant’ Egidio.
Zondag 6 november Mozes en Aäronkerk, Waterlooplein 207, 15.00 uur

Mail Art TWEE in de Nassaukerk

Mail Art bestaat al sinds de jaren zestig. Kunstenaars doen hun origineel gemaakte kaarten en brieven op de post naar andere kunstenaars, die het kunstwerk afmaken. Mail Art TWEE is een gecombineerde tentoonstelling in de Nassaukerk naar een idee van Nosrat Mansouri, een Iraanse kunstenaar uit Amsterdam, die veel samenwerkt met andere (vaak gevluchte) kunstenaars.
Mansouri vroeg aan hen een begin van een kunstwerk te sturen, maar dan naar niet-kunstenaars, die de uitdaging aangaan om het op hun manier af te maken.
Tot 31 december, Nassaukerk, De Wittenkade 111, te bezichtigen op Open Kerkmiddagen op dinsdagen van 14.00 tot 16.00 uur

MARTIJN&MARTIJN

In Martijn&Martijn beantwoorden twee dominees jouw vraag

Daan van Oosterbrugghe

Waarom vertelde Jezus gelijkenissen? Liset, 5

Martijn: Het is met Jezus die gelijkenissen vertelt net als met een juf die mooie verhalen vertelt in de klas. Ze vertelt verhalen om de kinderen stil te krijgen en bezig te houden, maar meer nog om hen te leren nadenken. Door verhalen ga je anders kijken naar de wereld om je heen, en ook naar jezelf. Dat werkt vaak beter dan om simpelweg te zeggen wat de ander moet doen.

Martijn: Jezus heeft veel verhalen verteld. Verhalen zijn spannend. Je wilt weten hoe het afloopt. Door verhalen te vertellen trekt Jezus jou en mij ook in het verhaal. Je vraagt je af: wat zou ik doen als ik in het verhaal zat? Met verhalen brengt Jezus God en het goede nieuws dus dichtbij. En inderdaad: zo zet Jezus ons ook aan het denken!

- **Martijn van Leerdam**, dominee van de Sloterkerk en De Opgang in Amsterdam Nieuw-West
- **Martijn van Laar**, dominee van de Elthetokerk in Amsterdam-Oost

Waar ben jij benieuwd naar? Mail jouw vraag aan dominee Martijn&Martijn naar jong@protestantsamsterdam.nl.

Opvang vluchtelingen in Amsterdam

Baukje Burggraaff

Ze staan helaas weer volop in het nieuws, de vluchtelingen die, vaak na een barre tocht, Nederland bereikt hebben en hier stuiten op lange wachttijden bij opvangcentra en bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst. Als het niet lukt om een verblijfsvergunning te krijgen, wacht de illegaliteit. De uitzichtloos lijkende toestand in onder meer Ter Apel frustreert, maakt kwaad en beangstigd. Kunnen we iets doen om hen te helpen? Vier mensen die betrokken zijn bij opvangplekken voor vluchtelingen in Amsterdam vertellen op deze pagina hun verhaal. Ze laten zien dat helpen kan en dat wie wil een steentje kan bijdragen.

Het Wereldhuis, het advies- en ontmoetingscentrum voor mensen zonder verblijfsvergunning: v.l.n.r. Ali, Carmen, Briky, Caleb, Gabriël en Anas.

Geeske Hovingh van het Wereldhuis: 'Hier wordt veel gehuild én veel gelachen'

Geeske Hovingh, coördinator van het Wereldhuis, het advies- en ontmoetingscentrum voor mensen zonder verblijfsvergunning: 'Veel ongedocumenteerde vluchtelingen leven op straat, wat fysiek en mentaal heel belastend is. Ik zie een toename van het aantal mensen met psychiatrische problemen. Er is niet voldoende zorg voor deze groep. Bij de GGZ en bij Equator zijn lange wachtlijsten voor psychiatrische hulpverlening aan ongedocu-

menteerde vluchtelingen. In het Wereldhuis proberen we hen uit de overleefstand te helpen: 'Ik ben geen nummer maar een mens.' De verleidingen van de straat, zoals drugs- en drankgebruik, leggen een zware deken over de bezoekers. In het Wereldhuis wordt gehuild maar gelukkig ook veel gelachen. Ik heb grote bewondering voor ongedocumenteerden, die toch nog zoveel van hun leven

maken. Ze vinden een baantje en kunnen van het verdiende geld een kamer huren en ze zien er netjes uit, vaak in tweedehandskleding.'

Tip van Geeske: 'Ga het gesprek aan met ongedocumenteerden. Je hebt meer gemeen met elkaar dan je denkt en het verbreedt je horizon. Je wordt je ervan bewust hoe gezegend je bent met je huis, je werk en je Nederlandse paspoort. In het algemeen hebben we het zo goed.'

Kathleen Denkers van het Savoy Hotel: 'Vluchtelingen zitten in de overleefstand'

Locatiehoofd opvang Oekraïense vluchtelingen in het Savoy Hotel Kathleen Denkers is werkzaam voor De Regenboog Groep, een organisatie voor dak- en thuislozen in Amsterdam: 'De oorlog in Oekraïne begon op donderdag 24 februari. Het Savoy Hotel was het eerste opvanghotel in Amsterdam. De eersten die uit de Oekraïne hierheen kwamen, waren relatief hoogopgeleid en hadden werk. Zij zijn intussen verhuisd naar een long-stay-plek in Weesp of het Riekerhof, een woon- en zorgcentrum in Nieuw-West.

De vluchtelingen die nu in het Savoy Hotel worden opgevangen, zijn getraumatiseerd en hebben veel meer zorg nodig. Soms laten ze foto's zien van hun huizen die helemaal in puin liggen. Hun gevoel van veiligheid is weggeslagen. Hier krijgen ze dat langzamerhand weer terug. Je kunt goed merken dat ze in de overleefstand zitten. Maar ze houden de moed erin. Zo is er een rooster gemaakt voor het schoonhouden van de keuken en ze helpen met koken, vertalen en nieuwe mensen begeleiden.'

Kathleens oproep: steun De Regenboog Groep met een donatie voor zonnepanelen en warmtepompen voor onze opvanglocaties, zodat van de opbrengst basiszorg kan worden gegeven aan de vluchtelingen uit Oekraïne en de daklozen in Amsterdam. Het bankrekeningnummer is: NL79 TRIO 0379 3155 64 ten name van De Regenboog Groep.

Elske Scholte van Team Kerkbed: 'Vluchtelingen voelen zich emotioneel verwaarloosd'

Coördinator Elske Scholte van het Team Kerkbed: 'Soms mag Team Kerkbed tijdens de mededelingen in een dienst in de wijkkerken van de Protestantse Kerk Amsterdam om logeerplekken voor vluchtelingen vragen. Dat is erg fijn, want die plekken zijn broodnodig. Ongeveer drie keer per week krijgt het Team Kerkbed een vraag om huisvesting van ongedocumenteerden. Het verblijf is maximaal tien dagen. Wij onderzoeken eerst: is de plek veilig, hoe ziet de kamer eruit die de vluchteling krijgt aangeboden en hoe is de verhouding met degene die de kamer aanbiedt. Tijdens het verblijf bellen we regelmatig op om te vragen hoe het gaat. Je staat er als je opvangplek

biedt dus niet alleen voor. Veel vluchtelingen in Amsterdam voelen zich emotioneel verwaarloosd. In het algemeen is de gedachte: er is geen plek voor mij. Ik word van het kastje naar de muur gestuurd. Als ze een kerkbed hebben gekregen, hebben ze het gevoel: ik word toch gezien. En ook al is die plek tijdelijk, ze krijgen weer wat vertrouwen in de mensheid.'

Tip van Elske: wil je een logeeradres aanbieden of overweeg je dit te doen, neem dan contact op met Elske via: elskescholte@gmail.com of bel 06-533 385 86.

Petra Augustin van het Harriet Tubmanhuis: 'We zetten geen mensen op straat'

Eén van de drie coördinatoren van het Harriet Tubmanhuis, Petra Augustin: 'In het Harriet Tubmanhuis, dat bestaat uit 3 appartementen in Huigenbos in Amsterdam Zuidoost, vangen we alleen vrouwelijke ongedocumenteerden met kinderen op. Voorwaarde is dat ze zicht hebben op een procedure bij de Immigratie- en Naturalisatiedienst voor verblijf in Nederland.

We hebben plek voor zeven moeders met kinderen. Ze komen momenteel meest uit Afrika. Als een vrouw een verblijfsvergunning krijgt, moet ze zo snel mogelijk woonruimte zoeken. Een uitdaging! Maar we zetten niemand op straat. De vrouwen krijgen één keer per week Nederlandse les en

er zijn regelmatig gesprekken over hoe het met ze gaat en hoe het contact verloopt met de Immigratie en Naturalisatiedienst. Het gaat meestal wel goed met deze vrouwen. Natuurlijk hebben ze hun ups en downs. Soms, als het weer langer duurt met de Immigratie en Naturalisatiedienst, valt dat tegen. Regelmatig wordt er met elkaar koffiegedronken en gegeten. Dat vindt iedereen gezellig.'

Petra's tip: bezoek de website van het Harriet Tubmanhuis: harriettubmanhuis.nl om een indruk te krijgen. Heb je vragen of interesse om te helpen? Stuur een mail naar: coordinator@harriettubmanhuis.nl.

Vraag het aan Wielie

Nieuwe rubriek!

Oké, we beginnen deze nieuwe rubriek met de vraag die me de afgelopen maanden het meest is gesteld: maar je was toch al LHBTI-predikant? Ja, dat klopt. Het zit zo. In 2008 startten drie christelijke LHBTI-organisaties met projecten voor de sociale acceptatie in christelijke kring. Ik heb dit mede tot stand mogen brengen. Mooie projecten: van materiaal voor het voortgezet onderwijs tot een 'Heilig Bootje' in de Canal Parade en van een publicatie voor hulpverleners tot een themadag met en voor transgender mensen over geloof en kerk en nog veel meer.

Zelf aan het werk

Toen ik in de derde projectperiode de kans kreeg zelf aan het werk te gaan voor de projecten heb ik dat gedaan. Toen ontstond er ook de mogelijkheid een bijzonder predikantschap aan dit werk te verbinden. Dat kon zolang ik werkte voor de projecten. Ik was gestart in 2015, ik deed intrede in juni 2016 en in april 2018 ronden we de projecten af. Dat deden we in de Pentecost Revival Church in Amsterdam Zuidoost. Als je wilt weten hoe dat zo gekomen is, vraag het me! Met die afronding eindigde ook het predikantschap.

Bijzonder predikantschap

In de jaren daarna bleef echter de wens bestaan dit bijzondere predikantschap voort te zetten, zowel van mijn kant als van de kant van Protestantse Kerk Amsterdam. Gesprekken met het bestuur van de kerk vanaf het voorjaar van 2021 leidden tot een inspirerend plan en na een jaar mocht ik mijn handtekening onder de beroepingsbrief zetten. Ik vind het een grote eer om namens de kerk dit ambt te mogen vervullen en met wat ik in huis heb aanwezig te mogen zijn in de LHBTI-gemeenschap van Amsterdam. Het is goed voor die gemeenschap en het is goed voor de kerk. In Amsterdam identificeert 19 procent van de inwoners zich als LHBTQIA+. Daar kan en wil de kerk niet omheen.

In deze rubriek beantwoordt ds. Wielie Elhorst, predikant voor de LHBTI+-gemeenschap in ieder nummer een prangende vraag over kerk en LHBTI+-kwesties. Heb je een vraag, mail die dan naar: redactie@protestantsamsterdam.nl.

Foto: Sandra Haverman

Engel van Amsterdam

Iija Ewoh: 'Ik kook graag voor anderen'

foto: Marloes van Doorn

'Ik voel me elke dag gelukkig'

Hanna Yoo

Iijah Ewo (69) bestijgt langzaam de trap van de Diaconie. Ze verontschuldigt zich, het traplopen gaat helaas niet zo snel vanwege haar zere knie. Bij een kop thee in de Regentenkamer ontvouwt zich een gesprek over haar leven. Ewo groeide op in Suriname. Haar vader stierf jong, waardoor haar moeder alleen voor de negen jongste van zestien kinderen moest zorgen. Sindsdien staat Ewo's leven in het teken van helpen, in eerste instantie haar moeder en broers en zussen, maar daarna werd die groep steeds groter. 'Het geeft me voldoening iets voor anderen te kunnen betekenen.'

Als tienermeisje had Ewo een bijbaan als hulp in de huishouding. Het geld dat ze daar verdiende, gaf ze aan haar moeder. Haar Japanse werkgeefster zorgde ervoor dat Ewo in 1967 op zestienjarige leeftijd naar Nederland kon gaan. De vrouw hielp haar zelfs aan een kamer. Helaas vloog het huis in brand vanwege kleding die Ewo over de petroleumkachel had gehangen. Ze werd opgevangen bij het Leger des

Heils waar ze eten en een slaapplek kreeg. Al snel ging ze mee om soep uit te delen aan dak- en thuislozen en verslaafden.

Hoe was het om als zo'n jong meisje naar de andere kant van de wereld te gaan?

Ik miste mijn familie natuurlijk. Maar ik wist met welk doel ik in Nederland was. En ik ben hier door zoveel mensen geholpen. Na de brand kon ik uiteindelijk bij een hospita terecht. Ik hielp haar bij het schoonhouden van het trapenhuis, zij deed mijn was. Toen ze erachter kwam dat ik elke dag frietjes at - omdat dat het goedkoopste eten was dat er bestond - zei ze dat ik ook de maaltijd samen met haar en haar zoon mocht gebruiken. Van haar heb ik de aandacht en moederliefde gekregen die ik op dat moment niet kon krijgen van mijn moeder die zo ver weg was.

Ik was een gevoelig en voorzichtig Oosters meisje, dus wel anders dan de Hollandse meisjes. Uiteindelijk trouwde ik met de zoon van mijn hospita, dus zo bleef ze een soort moeder voor mij. Ik vind het bijzonder dat ik deze ervaringen heb opgedaan, waardoor ik mezelf kon redden in Nederland, dankzij de hulp die ik kreeg. En al ben ik bijna 70, ik mis nog elke dag mijn moeder, maar ik voel ook dat ze achter me staat en dat ik veel geleerd heb van haar. Nog steeds ben ik een soort tweede moeder voor mijn broers en zussen. Een aantal woont in Suriname, maar ik heb gelukkig ook nog twee zussen vlakbij wonen.

Wat voor werk deed u?

Eerst deed ik een opleiding tot verpleegkundige en werkte ik in een ziekenhuis. Daar kwam ik veel anderen tegen die vragen hadden over hun verblijfsvergunning. Ik kookte sinds halverwege de jaren '70 ook al in het weekend voor het inloophuis Blaka Watra van de Regenboog Groep, vlakbij het Centraal Station. De Regenboog Groep werd steeds groter. We hielpen mensen aan een slaapplek, onder andere bij het Stoelenproject. Ook via het Leger des Heils kwam ik veel vluchtelingen tegen die problemen hadden. Zo ben ik bij Bureau Straatjurist betrokken geraakt en ben ik mensen gaan helpen met het oplossen van hun problemen. Door hen bijvoorbeeld te helpen een uitkering aan te vragen. Ik was goed op de hoogte van het blauwe boek, dat is een overzicht van instanties die te maken hebben met hulp aan dak- en thuislozen. Daardoor wist ik altijd goed de weg te vinden als ik mensen onder mijn hoede had die hulp nodig hadden.

Wat is het verschil in de hulpverlening aan dak- en thuislozen toen en nu?

Tegenwoordig doet de gemeente veel meer voor deze doelgroep. Er werd toen ook heus wel iets gedaan, maar dat waren allemaal losse initiatieven. Nu werken de verschillende instanties beter samen om de dak- en thuislozen te ondersteunen. Het hulpaanbod is uitgebreid, want er zijn nu ook inloophuizen waar mensen een kopje koffie of een maaltijd kunnen krijgen. Dus ik vind dat alles bij elkaar wel een grote ver-

betering. De doelgroep is ook veranderd. Voorheen waren er veel Europeanen, zoals Duitsers, en Surinamers met een verslavingsproblematiek. Tegenwoordig zijn er meer vluchtelingen en komen ze vaak uit landen buiten Europa.

Wat inspireert u om mensen te helpen?

Ik denk dat ik goed kan aanvoelen wat andere mensen meemaken, omdat ik zelf ook armoede en eenzaamheid heb gekend. Het is voor mij een kleine moeite om mensen te helpen. Als ik over straat loop en iets leuks zie, dan koop ik dat en deel ik het vervolgens uit. Dat kan aan iemand zijn die ik ken, maar dat hoeft niet. Ik kook ook veel voor anderen, heb ook zelfs een tijdje in het restaurant van mijn zus geholpen. Tegenwoordig kook ik ook voor Hebron in de Spaarndammerbuurt. Het is fijn om daar te zijn. Ik ken daar veel mensen die ik mijn familie noem en soms help ik ze ook, door naar ze te luisteren of advies te geven. Het is fijn dat ik nog zoveel energie heb om anderen te helpen, ik doe het met liefde. Ik voel het als een roeping om dit te blijven doen zolang mijn gezondheid het toelaat. Natuurlijk kan ik de hele wereld niet helpen. Maar het geeft mij voldoening dat ik toch iets heb kunnen doen om anderen te helpen, daardoor voel ik me elke dag gelukkig. Want niemand dwingt mij om dit te doen, ik doe het vanuit mijn hart. En ik help iedereen, zonder onderscheid in kleur of in leeftijd. Volgende week kan ik gelukkig naar de dokter voor mijn knie, hopelijk kan ik daarna weer lekker lopen.

Henrike Klok (38) uit Amsterdam groeide op in Purmerland en Oosterbeek, studeerde bewegingswetenschappen aan de Vrije Universiteit en bezoekt de Noorderkerk.

In haar jeugd werkte haar vader voor Hebron, de buurtkerk in de Spaarnammerbuurt. Ze deed mee aan de kindercaravaan en de open maaltijd. Henrike: 'Dat heeft gemaakt dat ik pionieren zo'n belangrijk onderdeel vind van kerk-zijn. De deuren van de kerk open zetten voor nieuwe mensen. Met elkaar eten en praten: de verbinding is zo belangrijk.'

Henrike is domeindirecteur bij het advies- en detachingsbureau BMC, ze werkt in het publieke domein van de overheid en woningcorporaties. 'Het gaat dan bijvoorbeeld over het terugdringen van het woningtekort en over wijken waar je goed kunt wonen. Er is een toenemende tweedeling; ook in een stad als Amsterdam. Het zou niet uit mogen maken waar je woont voor de kansen die je krijgt. Iedereen moet gelijke kansen krijgen.'

In de Noorderkerk is Henrike voorzitter van het pioniersteam. 'Sinds enkele maanden zijn we begonnen met lunchdiensten waarbij we samen eten, vieren, Bijbel lezen en bidden. Heel verschillende mensen komen erop af. De kerk verbindt deze mensen. Dat is essentieel in een stad waar mensen steeds meer in hun eigen bubbel leven.'

Het is zo belangrijk dat het huis van God zichtbaar aanwezig is. Dat mensen spontaan kunnen binnenlopen. Daarom is er de Open Kerk en de kapel die kan worden bezocht. Laagdrempelig zijn ook o.a. de Alpacursus en de High Tea. Mensen voelen zich welkom en gezien. Mooi en krachtig vind ik dat.'

Dit voorjaar werd Henrike voorzitter van de Werkgroep Kerkvernieuwing van de Protestantse Kerk Amsterdam. Dit kernteam beoordeelt kerkvernieuwingplannen van pioniersplekken en wijkgemeenten en initiatieven die stedelijk worden gestart. Henrike: 'We geven advies en we bieden ondersteuning. Het voorzitten van de overleggen, afstemmen en nadenken over kerkvernieuwing, ook voor de langere termijn: ik doe het met hart en ziel.'

Baukje Burggraaff

HART & ZIEL

COLUMN

We mogen allemaal pionier zijn

Martin de Jong was tot 1 oktober pionierbegeleider voor missionaire projecten van de Protestantse Kerk Amsterdam
Reageren? Mail naar redactie@protestantsamsterdam.nl

De Protestantse Kerk Amsterdam heeft onlangs een enquête gehouden, voor leden en niet-leden. Een van de adviezen van de respondenten aan de kerk was om duidelijk te laten zien waar zij voor staat. Respondenten vinden dat de kerk zich meer moet openstellen en richten op (ook) niet-kerkelijke zinzoekende Amsterdammers. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeeringsbeleid (WRR) kwam in 2006 al tot dezelfde conclusie. Volgens de WRR moest de overheid gaan nadenken over zingeving. De overheid! Als motivatie: 'Een grote groep mensen kan tot wetteloosheid vervallen. Er is behoefte aan burgerschapsbinding, en die hangt samen met zingeving.' Een onderzoek van onderzoeksbureau

Motivaction lag aan deze conclusie ten grondslag. Het onderzoeksbureau legde in de eigen conclusie een ander accent. De onderzoekers betwijfelen of de traditionele kerken iets kunnen betekenen voor de grote groep 'ontvredeinden' in de samenleving. 'De kerken zijn teveel gericht op het intellect. Bij deze mensen moet je het hart bereiken, de compassie die weinig ontwikkeld is, maar die er wél is.' Bij mezelf merk ik wel eens een enquête-moeheid. En na ieder telefoontje van zo'n callcenter krijg je na afloop ook nog de vraag hoe de medewerker die jou belde, het er vanaf bracht. Toch ben ik heel blij dat we telkens weer nieuw inzicht krijgen in hoe de samenleving ervoor staat.

Aloude vaste waarden veranderen nou eenmaal en het is belangrijk te weten waar de zinzoeker staat. De PKA-vragenlijst geeft hier al een richting aan en biedt aanknopingspunten voor het gesprek hierover en voor het maken van beleid. Spannend hoe dit gaat uitpakken. Maar volgens mij hoeven we als gelovigen niet te wachten op die beleidsplannen. We mogen allemaal pionier zijn. Ons hart met compassie laten kloppen in onze eigen buurt en omgeving. Ons grote hart laten spreken voor mede-Amsterdammers. Hen passievol inspireren en iets van het evangelie doorgeven. Investeren in mensen. Dat wens ik jullie allemaal toe de komende jaren: blijf pionieren!

Colofon

Kerk in Mokum maandblad
Oktober 2022,
jaargang 13, nummer 8

Protestantse Kerk Amsterdam
Nieuwe Herengracht 18
1018 DP Amsterdam

Hoofdredactie:
Mirjam Nieboer

Eindredactie agendakatern:
Baukje Burggraaff

Contact:
redactie@protestantsamsterdam.nl
of 020 53 53 700

Ontvangt u Kerk in Mokum nog niet thuis? Een gratis abonnement opgeven (of opzeggen) doet u via abonnementen@protestantsamsterdam.nl of 020 53 53 700 (9.00 uur-17.00 uur). Eenmaal per jaar wordt u uitgenodigd een vrijwillige bijdrage te betalen. Rek.nr. NL68 RABO 0373 7414 80 t.n.v. Protestantse Gemeente te Amsterdam inz. Kerkblad.

Verschijningsfrequentie: Kerk in Mokum verschijnt 9x per jaar als blad van 12 pagina's. Het volgende nummer komt uit op 6 december 2022.

Vormgeving: Studio Edens, Amsterdam
Druk: Damen Drukkers - Werkendam

Protestants020

ProtestantseKerkAmsterdam

protestantsamsterdam.nl

Protestantse Kerk Amsterdam